

Państwo w oczach filozofa

Autor tekstu: **Daniel Zbytek**

Filozofia to ta dziedzina nauki, która większości ludzi kojarzy się z odległą przeszłością starożytnej Grecji, dyskusjami Sokratesa, Platona i ich uczniów w gajach oliwnych, a tym samym niemająca nic wspólnego ze współczesnością, której „naukową” oprawą zajmują się dziś legiony gotowych do uzasadnienia każdej bzdury politycznych decydentów akceptowani przez media socjolodzy lub tak zwani pierwsi ekonomiści rozlicznych banków.

To, że filozofia jest nauką żywą, aktualną i po prostu niezbędną współczesnemu człowiekowi przypomina książka profesora Stefana Opary „Tyrania złudzeń: studia z filozofii polityki” [\[1\]](#). W centrum zainteresowań filozofów były zawsze zagadnienia społeczne, to, co najbardziej dotyczy jednostki w jej kontaktach z innymi ludźmi, czyli po prostu polityka. Autor przytacza szereg definicji polityki. Mętnik pojęciowy, jaki panuje w umysłach Polaków, którzy filozofię traktują przede wszystkim jako domenę ontologii, zdaniem Profesora (a jest to opinia dobrze uzasadniona) jest rezultatem nauczania. Filozofię, której nauczano w szkołach od wielu lat wyprano z elementów społecznych, które są przecież kluczem do zrozumienia cywilizacji Zachodu. Autor przytacza jako przykład „Historię filozofii” Tatarkiewicza, będąca podstawowym kanonem nauki filozofii w polskich szkołach, całkowicie wypraną ze społecznych wątków myśli filozoficznej. Analiza konfliktów i sprzeczności, jakie dzielą ludzi, ich postrzeganie świata i swojego w nim miejsca to sedno rozważań filozoficznych Platona, autora „Państwa” – rozważań o naturze tej istotnej instytucji społecznej; filozofii doby Oświecenia, która stworzyła fundamenty racjonalnego myślenia, dzięki czemu ludzkość weszła na drogę rozwoju cywilizacyjnego; aż po Bertranda Russella, który z kolei w swojej książce „Władza a jednostka” zajmuje się paradygmatami myślenia administracji państwowej jako służby społecznej, a nie domeny zysków aktualnej elity władzy pasożytującej w instytucjach publicznych.

Profesor zastanawia się też nad istotą religii jako idei politycznej. Dekalog jest zbiorem przepisów wewnętrznych dotyczących określonej grupy ludzi poddanej władzy dyktatora. Opara zwraca uwagę, że już samo imię Mojżesz nie jest semickie, a egipskie, a konstrukcja dziesięciorga przykazań wskazuje na osobę biegłą w religii i zarządzaniu państwa faraonów. Arka, miejsce przechowywania przykazań, to popularna w Egipcie metoda przekazu, udostępnienia ludowi świętości poprzez obnoszoną skrzynię zawierającą wyobrażenie bóstwa lub przedmioty należące do boga czy bogów.

Kler katolicki usunął z Dekalogu drugie przykazanie („Nie będziesz czynił sobie posagu ani żadnego obrazu bóstwa”), a ostatnie („Nie będziesz pożądał żadnej rzeczy, która należy do twego bliźniego”) podzielili na dwa, wbrew oczywistej logice. Kościół Katolicki powstał i funkcjonował w państwie rzymskim, w której normą było uświęcenie posagów rozlicznych bogów i osób namaszczonej, czyli świętych. Kler dostosował się więc do tej normy, a była to w tych warunkach decyzja polityczna, która ułatwiała sprawowanie władzy zarówno przez duchowieństwo jak i oligarchię cywilną, zainteresowana w skierowaniu zainteresowania społeczeństwa na obiekty metafizyczne, tak ukształtowane, aby stanowiły idealne wzorce podporządkowania się władzy doczesnej.

Autor dużą część swoich filozoficznych rozważań poświęca Polsce takiej, jaka jest ona w rzeczywistości: z dużym bezrobociem, największą w dziejach emigracją, ograniczeniem suwerenności ekonomicznej, fatalną sytuacją demograficzną, kryzysem praworządności, kultem irracjonalizmu i wynoszeniem na piedestał bohaterskich nieudaczników jako wzorców osobowych. Autor dziwactwa polskiego myślenia politycznego przypisuje w dużej części tradycji słowiańskiej, dla której chrześcijaństwo stało się tylko opakowaniem, niezmiennym istoty wyznawanych ideatakich jak kult zmarłych, sejmikowania nad mało istotnymi sprawami, a nawet kult świętych gór, – które mieszczą się dokładnie w tych samych miejscach jak w czasach pogańskich: Częstochowa czy Święty Krzyż. „Czarnej Madonnie” tytułu do uświęcenia nie nadaje obraz, ale miejsce jego umiejscowienia – Jasna Góra, święte miejsce Starożytnych Słowian.

„Tyrania złudzeń” Stefana Opary zawiera wiele przemyśleń, obserwacji zdarzeń dnia codziennego wyjaśnionych w ich kontekście istniejących mitów, tradycji kulturowych, zachowań uwarunkowanych istniejącymi paradygmatami ideowymi – godne szczerego polecenia przemyślenia wybitnego polskiego filozofa.

Przypisy:

[1] Stefan Opara, *Tyrania Złudzeń: studia z filozofii polityki* Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA S.A. Warszawa

Daniel Zbytek

Były dyplomata, z zawodu ekonomista, absolwent SGH.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 17-06-2009)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6611) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6611>)

Contents Copyright © 2000-2009 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2009 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl